

Kulturpolitiskt inriktningsprogram

Sverigedemokraterna Örebro län
April 2024 | Revision 1

SD Örebro län

Kulturpolitiskt inriktningsprogram

1. Förord.....	1
2. Utgångspunkter och viljeinriktning.....	2
2.1 Vision.....	2
2.2 värdegrund.....	2
2.3 Våra utgångspunkter.....	2
2.4 Syftet med kulturprogrammet.....	3
3. Kulturen i Örebro län och i länets kommuner.....	4
3.1 Detta är inte acceptabelt för oss.....	5
3.1.1 Censurerad kultur.....	5
3.1.2 Lagvidriga kulturyttringar.....	5
3.1.3 Stöd till odemokratiska organisationer.....	5
3.1.4 Svenskfientlig kultur.....	5
3.1.5 Överlappande skattefinansiering.....	5
3.1.6 Onödig administration.....	5
4. Kulturell verksamhet och kulturformer.....	6
4.1 Språk och bibliotek.....	6
4.2 Kulturarvet.....	7
4.3 Kultur för alla i någon form, landsbygd och tätort.....	8
4.4 Friluftsliv och rekreation.....	9
4.5 Museiverksamhet.....	10
4.6 Föreningsliv.....	12
4.7 Odling och mat.....	14
4.8 Motorsport och bilintresse.....	15
4.9 Musik.....	16
4.10 Hästverksamhet och hästsport.....	17
4.11 Konst och hantverk.....	18
4.12 Film.....	20
4.13 Teater.....	21
4.14 Dans.....	22
4.15 3D grafik och spelkultur.....	23
5. Slutord.....	25

1. Förord

Kulturen spelar en mycket viktig roll för identitetsskapande, gemenskap och samhörighet för oss alla i länet. Kultur är ett bredare begrepp än det som oftast läggs in i ordet. I debatten avses ofta kulturen som en separat del av samhället, men egentligen är kulturen allomfattande och påverkar våra värderingar och förhållningsätt, både nu och historiskt.

Ser vi på definitioner av kultur nämns bland annat odling, bildning, andlig eller socialt överförda levnadsmönster, allmänmännisklig aktivitet, livsmönster som överförs från generation till generation. Det omfattar bland annat gemensamma beteendemönster, seder och bruk, gemensamma normer och värderingar samt regler och moraliska system. Det tar sig även olika konkreta uttryck, exempelvis genom verksamhet såsom lekar, berättelser, konstarter och skapande verksamhet, arkitektur, musik, sport, engagemang i föreningar och sammanslutningar inom olika områden.

Den svenska, lokalt förankrade och folkliga kulturen samt vårt kulturarv är viktig. Tillgång till kultur för alla i någon form, att ge ökade möjligheter för barn och unga inom kulturen samt en levande landsbygd där kulturen frodas, är viktigt i vårt län.

Det här kulturprogrammet kan användas i både kommun- och regionpolitiken.

2. Utgångspunkter och viljeinriktning

2.1 Vision

Alla invånare i länet kan inte ha tillgång till allt, men alla ska ha tillgång till och möjlighet att engagera sig inom kultur i relativ närhet i någon form. Kunskap inom kulturella områden och det svenska kulturarvet ska föras vidare till barn och unga. En gemensam och bred svensk kultur bidrar till tillhörighet och gemenskap där alla på något sätt känner sig delaktiga.

2.2 Värdegrund

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti på nationalistisk grund. Vi värnar svensk kultur, särskilt det som har tradition, anor och vilar på det som flera generationer byggt upp. Vår kulturhistoria har i decennier fått för liten plats.

Demokrati, yttrandefrihet, tillgänglighet, samhörighet, folklig kultur, koppling till vår historia och kulturarv är viktigt för oss.

2.3 Våra utgångspunkter

De styrdokument som finns i regionen, såsom Regional utvecklingsstrategi (RUS) och regionens kulturplan, behöver innehålla den riktning och de aspekter som tas upp i Sverigedemokraternas kulturprogram.

En högre grad av självfinansiering bör eftersträvas och nya sätt till finansiering undersökas, såsom samverkansprojekt och sponsring. EU:s strukturfonder, som Kreativa Europa, kan användas i större utsträckning. Myndigheten för kulturanalys, som redovisar kulturprojekt inom EU:s struktur- och investeringsfonder 2022, visar att av 226 svenska projekt genomfördes bara ett i Örebro län. Här finns stora utvecklingsmöjligheter där våra kulturella näringar kan ta vara på EU:s strukturfonder. Så länge resurser går till Sveriges EU-medlemskap ska pengar sökas tillbaka för att komma svensk kultur till godo.

Svensk kultur och dess historiska förankring är viktigt för oss, vi är stolta över kulturarvet. Att bevara och levandegöra kulturarvet är av största vikt. Att ta fasta på förvaltarens tanken, att verka långsiktigt när det gäller kultur- och kulturarvssatsningar. Vardagskulturen ska ha en stor och naturlig plats, vi tror på människan själv och att kulturell gemenskap ska vara jordnära, lättillgänglig och människonära. En bred repertoar kan fånga intresset hos flera och därmed även delfinansiera verksamhet.

Vi värnar lokal förankring och möjligheter ska finnas på landsbygden och i länets tätorter. Alla människor i tätorterna och på landsbygden ska ha möjlighet att ta sig till platser för att ta del av eller utöva kultur. Boende på landsbygden har i många fall längre till biografen, kurser, dans och utställningar. En lokal utveckling som även möjliggör viss kulturell verksamhet i hela länet är därför av vikt.

Samverkan, sammankoppling och synergieffekter mellan kulturella delar samt mellan regionen och kommuner, föreningar och näringsliv, utbildningsväsende, vård och omsorg är nyckelfaktorer för att utöka, utveckla, förhöja och för att tillgängliggöra kultur och kulturarv för fler. Vi tror på kulturens samspel med samhället och att den är kopplad till hälsa och välmående.

I det offentliga rummet ska inte människor påtvingas konst, kultur eller budskap utan invånare måste ha möjlighet att påverka och få sin röst hörd. Det är skillnad på det offentliga rummet och på en separat byggnad där kulturell verksamhet bedrivs innanför väggarna. Det offentliga rummet ska användas med respekt för allas trivsel och känsla av välmående och frihet.

Det är viktigt att censur av det svenska kulturarvet inte råder. Yttrandefrihet och kunskap är centrala ledstjärnor. Däremot finns det gränser för vad som är acceptabelt eller oacceptabelt inom kulturens yttringar som är offentligt finansierad och som riktar sig till alla, även de som inte kan värja sig. Exempelvis kan våldsbejakande yttringar inte tillåtas i det offentliga rummet.

Principen om armlängds avstånd innebär att alla ska kunna ta del av kultur på sina villkor och politiken ska inte lägga sig i på ett felaktigt sätt. Detta ska gälla i den mån kulturen inte står i strid med regler och grundläggande högt värderade principer. Politiken kan självklart avgöra var satsningar som baseras på skattemedel och samhällliga satsningar görs. Det är viktigt att komma ihåg att begreppet armlängds avstånd är tolkningsbart, begreppet har ingen tydlig ensidig definition, det har forskning kommit fram till år 2019. Där menade man bland annat att konstnärlig frihet ofta kan krocka med andra principer som värderas högt. Man måste ta hänsyn till flera viktiga aspekter.

2.4 Syftet med kulturprogrammet

Partiet driver omfattande politik för kulturen på riksnivå. Den här kulturplanen har sin grund i den politiken och bygger vidare på den genom inriktning på områden av vikt för invånarna i Örebro län och i länets kommuner.

Kultur är ett omfattande och brett område av stor vikt för människor och samhället. Många beröringspunkter finns. Kultur står inte ensamt för sig självt, utan rör enskilda människor och tangerar ofta även delar i näringslivet, kommunen, andra myndigheter, skolan och civilsamhället. Ett program för hur kulturen ska ges utrymme på flera sätt, i samverkan med olika intressen och forum, kan vara positivt för större tillgängliggörande av kultur.

Kulturprogrammet ger verksamma Sverigedemokratiska politiker en riktning på området kulturpolitik både på länsnivå och i de enskilda kommunerna samt utgör en gemensam plattform.

3. Kulturen i Örebro län och i länets kommuner

Nationella och lokala svenska kulturella uttryck, som haft alltför litet utrymme de senaste decennierna, bör ges betydligt större plats än det ges idag.

Samhället ska möjliggöra forum för att öka gemenskap, aktivitet och trivsel, här är kulturen viktig. Vid sidan av att kultur i någon form bör vara tillgängligt för alla och att det är positivt med ett flertal olika kulturella former, är det för oss också viktigt med lokal förankring, att lyfta historia och kulturarv. Det är viktigt att ta fasta på det som kan vara intressant för länet i stort, det som är typiskt i länet, det som kan vara intressant för många människor i just vårt län samt landsbygdsperspektivet.

Det behöver finnas plats för både professionell kultur och amatörcultur. Det ska vara möjligt att utbilda sig till och verka som yrkesutövande kulturskapare. Vi behöver berikas av exempelvis författare, skådespelare, dansare, filmare, musiker, illustratörer, bild- och formkonstnärer samt pedagoger inom kulturområdet. Det är dessa yrkesutövare som i hög grad delger kunskaper, men också berikar livet för människor. Personer som är engagerade i olika verksamheter såsom hembygdsföreningar, orkestrar och danslag har stor kunskap som de för vidare. Engagemang och erfarenhet spelar stor roll för att bära kultur vidare till andra.

Människors egna intressen ska få råda. Den kultur som serveras ska inte vara politiskt styrd. Däremot kan särskilda politiska satsningar göras på den svenska och lokala kulturen och kulturarvet. Detta har i hög grad fått ge vika för andra kulturella uttryck under många decennier av vänsterinriktat politiskt styre, där multikultur främjats. Vi menar att flera olika kulturella uttryck har en självklar plats, men samhälleliga satsningar ska inte främja exkluderande kulturers uttryck framför den svenska och lokalt förankrade kulturen eller kulturarvet.

Vi tror även på att näringslivet i många fall kan tillföra mycket genom utökad delaktighet inom kultur, kulturarv, rekreation, aktiviteter, friluftsliv och idrott. Detta kan ge vinna-vinna-effekter för både människor, samhälle och näringslivet. Samhällets institutioner såsom museer och länsmuseum, bidragsgivande från kommuner och från region Örebro län, bibliotek och andra samhälleliga verksamheter bör i hög grad främja lärande, information och pedagogik, att människor ska få möjlighet att lära sig saker genom kulturen och om vår historia och vårt kulturarv.

3.1 Detta är inte acceptabelt för oss

3.1.1 Censurerad kultur

Censur av exempelvis historia, litteraturhistoria, barnböcker, historiska berättelser och annat där man vill gömma undan det som sagts och skrivits, är inte godtagbart. Det finns däremot en gräns för vad som är acceptabelt i det offentliga rummet och i forum där barn och ungdomar vistas. En hög nivå av respekt för varandra, för samhället och den svenska nationen ska råda.

3.1.2 Lagvidriga kulturyttringar

Kultur och konst som går över gränsen för det acceptabla är inte godtagbart. Det kan exempelvis gälla uttryck och aktiviteter som strider mot svensk lag, grundläggande normer och demokratiska värderingar. Det kan exempelvis gälla bejakande av våld, övergrepp eller sexualisering riktat till barn. Vi ska på alla nivåer respektera varandra i samhället. Det behöver finnas fritt utrymme där negativa, destruktiva uttryck inte påtvingas människor.

3.1.3 Stöd till odemokratiska organisationer

Samhälleligt stöd till organisationer som står i strid med eller inte lever upp till svensk lag eller svenska grundläggande normer och värderingar exempelvis om demokrati och jämställdhet, är inte godtagbart.

3.1.4 Svenskfientlig kultur

Kultur som är väsensskild från den svenska, där svenska medborgare exkluderas, nedvärdering eller orättfärdigande av svensk kultur, är inget som ska ges stöd.

3.1.5 Överlappande skattefinansiering

Felfinansiering, dubbelfinansiering eller överdimensionerade satsningar på vissa kulturdelar ska undvikas. Det behöver finnas balans och rimlig finansiering för kulturen. Samhälleligt stöd ska ha balans relaterat till andra verksamheter i samhället. Vi ställer oss emot bidrag till verksamheter som innebär överlappande eller dubbel finansiering. Att exempelvis en förening uppbär stöd från flera håll för en och samma verksamhet är fel prioriterat i samhället, där vård, omsorg och skola ofta får för lite medel.

3.1.6 Onödig administration

För stor finansiering till samhällsliga institutioner, verksamhet och tjänster som till stor del handlar om att administrera verksamhet är negativt. Kärnverksamhet ska vara det centrala. Finansiering till kultur ska i första hand gå till att främja just kultur för människor, inte omkring göromål såsom onödig samordning eller onödig administration.

4. Kulturell verksamhet och kulturformer

4.1 Språk och bibliotek

Det svenska språket behöver lyftas, ges större utrymme och bevaras som särart. De olika dialekterna ska också värnas. En ny riktning behövs efter en lång tids med riktning åt annat politiskt håll, där man i många fall satsat på andra språk än svenska. Språkets historia, dialekter, läsning och skrivande behöver stödjas. Det är särskilt viktigt när det gäller barn och unga som i hög grad lever i en elektronisk värld idag, där andra aktiviteter än läsning och skrivande ofta tar mer plats.

Aktivt läsande och skrivande ger god språkutveckling. Det främjar inhämtning av kunskap och den verbala förmågan och utgör en väsentlig grund för ett aktivt, medborgerligt deltagande på samhällets alla nivåer. Det är oroande att det finns tecken på att intresset för att läsa minskar och då särskilt hos barn och unga. Vår svenska litteratur utgör en mycket värdefull kulturskatt som måste användas och bevaras.

Biblioteken fyller viktiga funktioner för många människor, för läsning, förkovran och för att värna svenskan. Mer fokus bör läggas på lokala författare, nutida och tidigare sådana. En lokal förankring ger vår kultur i länet särart. Digitaliseringen spelar en viktig roll för att bevara litteraturhistoria och öka tillgängligheten. Biblioteken ska också innebära en trivsamt och lugn miljö. Åtgärder behövs för att värna god vistelse- och studiemiljö. Biblioteksplanerna i kommunerna behöver ses över och ges tydlig riktning för att stärka svenska språkets ställning och värna litteraturhistoria och lokal litteratur.

Lokala bibliotek bör även ges i uppdrag att på olika sätt främja och förmedla svensk barn- och ungdomslitteratur med målsättningen att öka de yngre generationernas intresse för läsning. Möjliga satsningar för att öka intresset för läsning och skrivande kan vara uppsatstävlingar och läsaktiviteter.

Den censur som förekommit och förekommer av svensk litteratur och litteraturhistoria, där delar som anses opassande tas bort, ställer vi oss starkt emot. Kunskaperna om vår historia och litteraturhistoria ska varken sopas under mattan eller förvanskas. Censur har bland annat gällt Astrid Lindgrens Pippi Långstrump-berättelser, men utrensningar och undangömmade har gjorts av även annan litteratur på bibliotek. Att förhindra det fria talade eller skrivna ordet strider mot grundläggande svenska utgångspunkter om yttrande och tryckfrihet samt den frihet som ska gälla inom den svenska demokratin.

- **Öka satsningar på läsning och skrivande för barn och unga, gärna skolan i samverkan med bibliotek och skrivarklubbar om sådana finns, genom exempelvis läsgrupper och uppsatstävlingar. Främja svensk barn- och ungdomslitteratur.**
- **Öka fokus på svenska språket på biblioteken, genom exempelvis aktiviteter för alla, som rör litteratur och skrivande.**
- **Lyft fram historisk, svensk och lokal litteratur samt dialektkunskap på biblioteken och genom aktiviteter såsom föredrag.**
- **Se över biblioteksplanerna för att värna svenska språkets ställning och det litterära kulturarvet, svensk litteraturhistoria och lokal litteratur.**
- **Satsa på digitalisering på biblioteken för att ytterligare tillgängliggöra litteratur och material från bibliotekens magasin.**
- **En trivsamt, säker och lugn miljö ska värnas i biblioteken.**
- **Bort med censur och utrensning. Det fria ordet ska råda och tillgång ges till litteraturhistoria.**

4.2 Kulturarvet

Både det immateriella och det materiella kulturarvet är värdefullt och behöver i högre grad än idag lyftas fram och levandegöras på alla områden. Särskilda traditioner och kunskaper som är länsknutna och har historik bör få ett större utrymme för flera människor att ta del av. Här spelar exempelvis föreningslivet, hembygdsföreningarna och hemslöjden stor roll. Läns museet, Örebro län och kommunerna bör samverka med lokala föreningar i högre grad och genom särskilda satsningar levandegöra kulturarvet, för att fler människor i länet ska få möjlighet till delaktighet och kunskap.

Förskolor och skolor spelar en avgörande roll för att barn ska få större kunskaper om länets historia och kulturarv. Barn ska ges möjlighet till kännedom om deras tidigare generationers kulturella kunskaper och aktivitet. Detsamma menar vi behövs när det gäller kulturmiljö, historiska platser och byggnader samt fornminnen i vårt län. Detta kulturarv bör på ett bättre sätt vårdas, bevaras och uppmärksammas. Det vore positivt om skolorna i länet förmedlar mer kunskap om det lokala materiella kulturarvet och även inför regelbundna besök på historiska platser och byggnader i länet. Arkeologin där förhistoriska områden visar på rikt kulturarv bör lyftas upp och besöksverksamhet på sådana platser gynnas. Skolelever bör få besöka arkeologiska utgrävningar och

Seniorer har i många fall stor kunskap om historia och kulturarv och är i många fall de som i majoritet är verksamma inom föreningar såsom hembygdsföreningar. Detta är en stor, men i hög grad outnyttjad kunskapskälla. I vårt län utgör exempelvis Bergslagen samt Sveriges sydligaste gruva, Zinkgruvan, med deras rika historia inom tusenårig gruvnäring en viktigt del. Detta bör tillgängliggöras och aktualiseras mer än idag. Ett sätt är att involvera barn och ungdom genom skolan, med besök på kulturhistoriska platser i Bergslagen och i de södra delarna av länet.

Man bör satsa mer på marknadsföring av dessa platser, riktat till externa besökare och turismsidan, gärna i samverkan med turistnäringen. En annan viktig del är alla de folkparker som finns och tidigare funnits i länet, exempelvis i Vretstorp, Brunnsparken i Örebro, Hällefors Krokbörn, Degerfors, Pålsboda och Löa. Lokalt bör man se över möjligheterna att gynna och samverka kring folkparkerna för att verksamhet ska kunna bedrivas i de folkparker som finns kvar. Arkitektur med historia bakåt i tid ska värnas.

Kulturmiljökompetensen ska stärkas i kommunerna och kommunala arkitekturprogram bör införas där det inte finns samt en uppgradering av programmen behövs, där traditionell arkitektur ges utrymme. Rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk ska motverkas. En bred kulturarvsfond bör införas som ska vara avsedd både för det samhälleliga ansvaret och för civilsamhället. Den bör vara avsedd för samhälleliga insatser, exempelvis ökad information och vård av fornminnen och för civilsamhällets insatser, exempelvis för bevarande och levandegörande av historiska byggnader, historieberättande och vistradition.

- **Satsa mer på att vårda, bevara, levandegöra, uppmärksamma och tillgängliggöra länets immateriella och materiella kulturarv.**
- **Inför en kulturarvsfond i länet och gärna även i de enskilda kommunerna.**
- **Satsa mer på samverkan och projektsatsningar mellan Örebro län, Läns museet, kommunerna och lokalföreningar, så att flera människor ges möjlighet att få vara delaktiga i och ges kunskaper om länets immateriella och materiella kulturarv.**
- **Inför ett mer frekvent utbyte med föreningar, kommuner och Läns museet i förskolor och skolor för att ge barn kunskap om och ge möjlighet till prova-på-aktiviteter inom fältet kulturhistoria. Det kan vara slöjdtradition, vistradition, historieberättande och besök på historiska platser, byggnader och arkeologiska utgrävningar.**
- **Främja utbyte mellan civilsamhället, seniorer och skolor för att seniorer ska kunna tillföra kunskap om historia och kulturarv.**
- **Stärk kulturmiljökompetensen i kommunerna.**
- **Inför kommunala arkitekturprogram där det inte finns och uppgradera befintliga program, så att traditionell arkitektur ges utrymme.**
- **Bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk och motverka rivning.**

4.3 Kultur för alla i någon form, landsbygd och tätort

Folkligt förankrad kultur och kultur som många invånare på olika platser runt om i länet kan ta del av, är en övergripande viktig kulturfråga. Det ligger i samhällets intresse och är också en demokratifråga, att människor på landsbygden och i mindre orter kan ta del av och utöva olika kulturformer. Därför är samverkan och utveckling av olika möjligheter inom kulturområdet i länets alla kommuner av vikt.

4.4 Friluftsliv och rekreation

I Örebro län finns många möjligheter till friluftsliv och uteaktiviteter, några exempel är de möjligheter som Bergslagen, Tiveden och Hjälmårområdet ger. Askersunds kommun har en unik skärgård i norra delen av Vättern med över 800 öar.

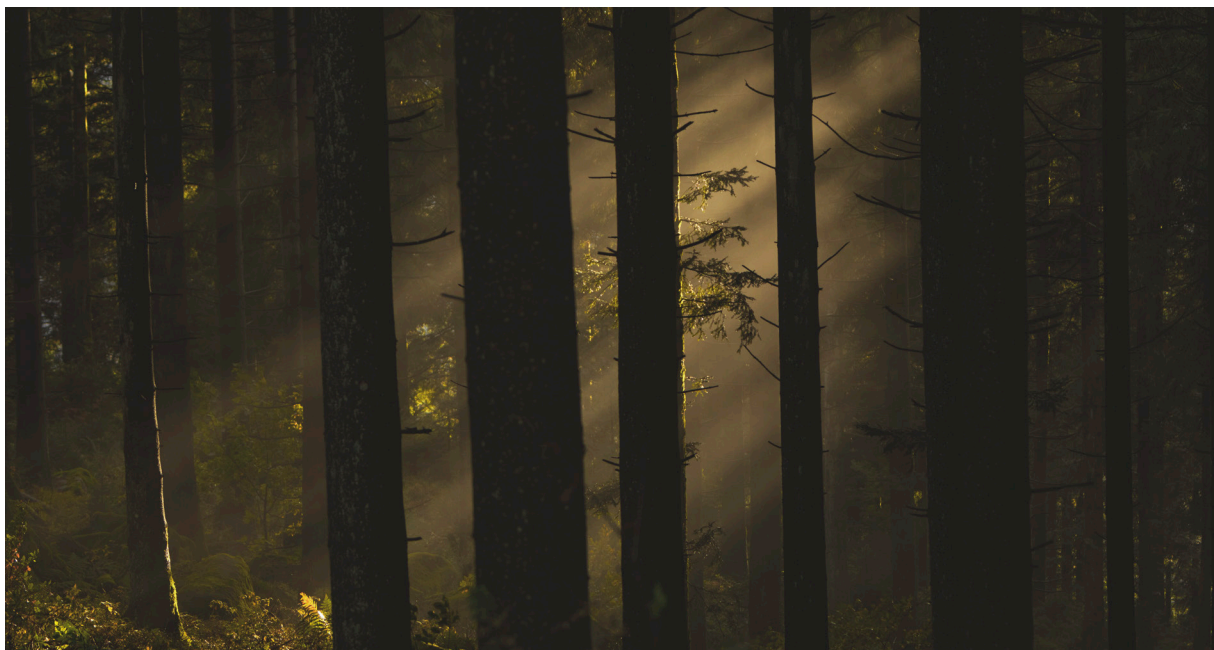
I länet finns både öppna odlingslandskap, sjöar och skog med flera rekreationsområden. Friluftsliv bör möjliggöras för så många som möjligt. Aktiviteter såsom vandring, löpning, MTB, frisbeegolf och picknick-möjligheter bör gynnas i de fall det inte möter några hinder. Även golfen engagerar många som både intresse, sport och i näringslivet.

Många är intresserade av friluftsliv och de naturområden och vandringsleder som finns med vindsydd, eldstäder och informationsskyltar. Friluftslivet ger aktivitet, är bra för hälsan, ger naturupplevelser och kulturupplevelser eftersom kulturella lämningar ofta förekommer i områden där leder anlagts. I många fall finns även fornminnen. Kulturmiljö, natur-, och friluftsupplevelser är nära sammanbundna vilket ger mervärde.

Detta möjliggör att lära sig om natur och kulturarv. Därför är det av vikt att historieinformation ges och underhålls, exempelvis vid gamla gruv lämningar och gravrösen. Dessa områden kräver regelbunden skötsel på bättre sätt och mer regelbundet än idag. Det förekommer samverkan om skötsel. Detta skulle kunna utvecklas mer. Det kan finnas intresse i flera verksamheter att ha delansvar för skötsel.

Förvaltarskapstanken är central för oss, vi vill vårda och bevara. Rättigheterna att vistas i dessa områden för med sig skyldigheter om hur vistelsen ska ske och vad som är förbjudet, för att på bästa sätt värna vår miljö. I många fall finns natur- och/eller kulturskydd av olika slag i rekreationsområden. Det vore positivt att öka intresset för friluftsliv, kunskaper om allemansrätten och vilka regler som gäller i friluftsområden, i skog och på andras mark, där ju markäganderätten också ska värnas.

Näringslivet bör om möjligt kopplas närmare friluftslivet och rekreation och det vore positivt med regelbunden friluftsverksamhet och kunskaphöjning om våra natur- och kulturmiljöer genom skolan. Dessa områden bör tillgängliggöras och marknadsföras i högre grad. Kaféverksamhet och liknande i ordnade former, bör i vissa fall övervägas tillåtas i större utsträckning i rekreationsområden. Det kan finnas intresse hos både markägare och näringslivet att genom någon typ av utbyte delta inom skötsel, kunskapsutbyte, marknadsföring och tillgängliggörande. Detta i samspel med ansvariga samhällsinstanser och aktiva föreningar.

- Uppgradera skötsel och information i och om länets rekreationsområden.
- Tillgängliggör rekreationsområden, natur- och kulturresevat för flera.
- Möjliggör och gynna ytterligare former av friluftaktiviteter.
- Öka möjligheterna att kombinera friluftslivs-, natur- och kulturmiljöupplevelser samt öka informationen och satsningarna på detta.
- Möjliggör för näringslivet att i högre grad delta och bidra till skötsel, kunskapsutbyte och aktiviteter i rekreationsområden.
- Öka kunskaperna om länets natur- och kulturarv samt om allemansrätten och markäganderätten genom olika informations- och projektsatsningar.
- Öka barnens friluftaktiviteter via förskolor och skolor, genom att mer frekvent använda de möjligheter som läroplanerna ger till uteundervisning, med olika friluftaktiviteter och kunskapsförmedling om länets natur- och kulturmiljöer. Detta kan med fördel ske i samverkan med berörda föreningar och näringslivet.

4.5 Museiverksamhet

Museiverksamheten ska grunda sig på fakta, vetenskaplig grund och evidensbaserad kunskapsförmedling samt ge utrymme för lärande. Svensk kultur och det lokala kulturarvet ska ges fokus. Länsmuseum har en mycket viktig roll. Länsmuseumernas uppdrag är bland annat att tillgängliggöra länets kulturarv, öka insikten om det förflutna, dokumentera och förmedla länets historia och visa värdet av våra kulturmiljöer, enligt Riksantikvarieämbetet. Dessa områden behöver i högre grad ges utrymme. Att visa det som förekommit historiskt innebär neutralitet. Det är alltså fel med bortrensning av historia. Samverkan mellan museum, civilsamhället och intresserade medborgare bör intensifieras för att förmedla och möjliggöra kunskap och delaktighet för flera länsinvånare.

Föremålssamlingarna, de kulturhistoriska miljöerna, anläggningarna och byggnaderna utgör kärnan inom länsmuseum menar vi i Sverigedemokraterna. Man bör i högre grad ta fasta på dessa. Utställningar bör utgå ifrån att visa konkreta föremål och att aktiv verksamhet kopplas till kulturmiljöer. Digital information och faktiska föremål behöver kombineras i utställningar. Föremål behöver ges större plats i utställningssammanhang än de har idag. Det är av vikt att digitalisera samlingar, arkiv och att digitalt tillgängliggöra detta. Information på skyltar och digitala skärmar ska utgöra bra verktyg men inte ersätta faktisk visning av föremål ur samlingarna.

Länsmuseibygnaden i Örebro har stått utrymd i flera år, vilket är beklagligt. En betydligt snabbare process för renovering av Museet 2 på Engelbrektsgratan 3 hade varit önskvärd. Under de år byggnaden stått tom har varken invånare eller externa besökare haft tillgång till museets föremålssamlingar eller utställningar. Det innebär att möjligheterna till kunskapsinhämtning, delaktighet och samhörighet lokalt, minskats drastiskt under lång tid.

Museet har under denna period i stället verksamhet i Örebro slott vilket är positivt. Det kan dock inte ersätta museibygnadens lokaler, eftersom det inte fungerar att ställa ut på samma sätt eller i den omfattning som är önskvärd, i slottet jämfört med möjligheterna i museibygnaden på Engelbrektsgratan. Sent i december 2023 har den nödvändiga renoveringen äntligen påbörjats och vi ser fram emot att verksamheten i museibygnaden kommer i gång igen.

Omvärldsläget är idag sådant att större insatser behövs när det gäller att öka skyddet för föremålssamlingar, samt kulturhistoriska anläggningar och byggnader. I ett ökat skydd bör ingå åtgärder mot stöld, förstörelse, säkring när det gäller risker för brand, vattenskador på grund av översvämning med mera. Skydd bör gälla alla de lokaler, föremålssamlingar, kulturmiljöer och anläggningar som Örebro länsmuseum ansvarar för.

Länsmuseet bör även ges möjligheter att stötta andra sammanslutningar som äger och förvaltar kulturhistorisk egendom eller ansvar för sådan, när det gäller skydd från katastrofer och förstörelse. Länsmuseet bör även ges ännu större möjlighet än idag att stötta andra instanser såsom hembygdsföreningar eller privata ägare när det gäller kunskapsförmedling, vård och bevarande. Vårt lokala kulturarv är ovärderligt och ska bevaras, skötas om och skyddas.

- Örebro länsmuseum behöver ges möjlighet att ytterligare tillgängliggöra länets kulturarv, öka insikten om det förflutna, dokumentera och förmedla länets historia och värdet av det med fokus på det svenska och lokala kulturarvet som har tidsmässig och geografisk förankring.
- Öka samverkan mellan museum, civilsamhället och intresserade medborgare för ökad förmedling av kunskap och delaktighet kring bevarande och levandegörande av historia och kulturarv.
- Museiverksamhet bör i högre grad än idag prioritera både utställning och förmedling av kunskap om föremål och föremålssamlingar.
- Digitaliseringen bör utvecklas och föremål och kunskap förmedlas på ett lättillgängligt sätt till länets medborgare och andra intresserade.
- Förmedlingen om historia och kulturarv ska vara vetenskapligt grundad och faktabaserad, inte innehålla politisk riktning, inte utrensa historia eller undvika kunskapsförmedling.
- Möjliggör för länsmuseum att öka skyddet av föremålssamlingar, kulturhistoriska miljöer, anläggningar och byggnader inom museets ansvarsområde samt möjliggör att museet bistår andra aktörer när det gäller hur skyddet av deras kulturhistoriska egendom eller ansvar.
- Möjliggör för länsmuseum att ytterligare bistå andra kulturarvsbärare med kunskap om vård, bevarande och kunskapsförmedling.

4.6 Föreningsliv

Det behövs ett förbättrat system för kontroller av föreningar och hur stöd delas ut, eftersom det i Sverige har förekommit att odemokratiska föreningar erhållit bidrag. Föreningar och organisationer som är ickedemokratiska och våldsbejakande ska inte ges offentligfinansierat stöd.

Om organisationer nekats statsbidrag på grund av hänvisning till extremism ska de inte ges stöd från kommuner och regioner. Regler och styrdokument ska innehålla skärpta villkor kring demokrati, offentligfinansierat stöd ska inte heller ges till organisationer som underlättar illegala invandrades vistelse i Sverige.

Stöd ska stanna i föreningarna och i regionen och användas för avsedd verksamhet. Förbättringar behövs när det gäller återrapportering av hur stöd använts.

Riksrevisionen har bland annat granskat statsbidragen till studieförbundens folkbildningsverksamhet. Granskningen visar att kontroll och uppföljning brister i alla led, och att det finns tydliga indikationer på att statsbidraget går till annat än folkbildning. Detta är oacceptabelt.

Det finns många goda exempel där civilsamhällets aktörer i god samverkan med regionala och kommunala kulturintressen driver och värnar även ett nationellt kulturintresse, exempelvis folkmusikfestivalen "Folk at Heart", arrangerat i samverkan med flera aktörer, varav en var Kulturens bildningsverksamhet. Samarbete mellan aktörer från civilsamhället och nationella, regionala eller lokala kulturaktörer samt även näringslivet, kan vara bra för utveckling och spridning. Under rubrik Musik tas initiativ upp för samverkan inom musikområdet.

Ytterligare exempel är LÖA Bygdegårdsförening som arrangerar LÖA-festen med inslag av lokala musiker, samt arrangerar bland annat veteranbilsträffar där LÖA folkpark och LÖA Bygdegård utgör nav i föreningens verksamheter. Liknande verksamheter anordnas även i Vretstorps folkets park. På det sättet fortlever både bygdegård och folkpark med olika aktiviteter. Föreningsverksamhet med lokal förankring, förankring till kulturarv och svensk kultur bör prioriteras när det gäller stöd.

Folkhögskolornas verksamhet är viktig, men vi vill se en annan ägarstruktur och att Region Örebro län avyttrar huvudmannaskapet för Kävesta och Fellingsbro folkhögskolor. Vi vill att den Regionala tillväxtnämnden ges i uppdrag att undersöka möjligheterna till andra driftsformer och utreda ett annat huvudmannaskap för Fellingsbro samt Kävesta folkhögskola. 112 av Sveriges 154 folkhögskolor har huvudmän i form av olika folkrörelser, ideella organisationer, stiftelser samt föreningar.

Folkhögskolorna får sin finansiering från sina huvudmän, men även statsbidrag för att kunna bedriva sina verksamheter. Kävesta folkhögskola driver idag kurser i dans, musik, form och konst samt en allmän linje. Givetvis hade vi gärna sett att Region Örebro län hade haft kvar denna verksamhet. Men i en tid av en ekonomisk obalans i regionen, väljer vi att prioritera kärnverksamheterna, där bland annat hälso- och sjukvården är i ett akut behov av stora ekonomiska tillskott. Idrott är frekvent förekommande inom föreningslivet vilket är positivt.

Idrott står för sig självt som en viktig del i livet, men utgör också del av kultur och kulturarv genom den långa och starka traditionen i föreningslivet. Idrott är viktigt för hälsan, det sociala umgänget, inte minst för barn och unga på deras fritid. Samverkan mellan skola och föreningslivets inom idrotten gynnar båda sidor och bör främjas.

Det behöver finnas möjligheter för unga att få utbildning till idrottsledare, på så sätt kan verksamheten leva vidare. Senare år har vinteridrotten minskat. Anläggningen Storstenshöjden har exempelvis hållit stängt i cirka tre års tid (i dagsläget 2023). Man bör försöka hitta lösningar för att gynna samverkan och modeller för att det ska vara möjligt att driva sådana verksamheter.

- **Prioritera stöd till föreningsverksamhet med lokal förankring, förankring till kulturarv och svensk kultur.**
- **Stöd ska endast ges till föreningar som vilar på demokratisk grund, följer svenska regler och grundläggande svenska värderingar.**
- **Skapa ett bra system för kontroller av föreningar innan de ges stöd och vilka krav som gäller.**
- **Skapa en tydlig policy och plan för hur bedömningar och tilldelning av stöd ges med tydliga ramar och krav, bidragsmottagare ska också ange hur bidrag ska användas för att erhålla medel.**
- **Skapa ett tydligt avrapporteringssystem med krav på att bidragsmottagare avrapporterar hur stöd använts.**
- **Återta bidrag i de fall mottagare inte följt ramarna eller avrapporterat enligt kraven.**
- **Gynna samverkan mellan skolan och föreningslivet.**
- **Hitta lösningar för ökad samverkan och nya former för finansiering, exempelvis sponsring av olika slag, för att exempelvis upprätthålla verksamhet och anläggningar för utomhusidrott och friluftsliv.**

4.7 Odling och mat

Odling av växter har långa tider upptagit människans vardag. Efter att tidigare ha varit livsnödvändigt, har odlingskulturen tagit stor plats som fritidsintresse. Det kan gälla odling av nyttoväxter men även trädgårds- och blomsterodling.

Vi har en livsnödvändig blandning i ekosystemet. Den biologiska mångfalden symboliseras av "grodans landskap" i vattenmiljö, "sångfågels landskap" i träd och lövskogsmiljöer samt "fjärilens landskap", blommande ängsmiljöer. Den sistnämnda är viktig för odlade växter, pollinerande insekter dras till de miljöerna och gagnar tillväxten av frukt och grönt. Blommande ängsmiljöer är utsatta områden och behöver värnas för en god framtida matförsörjning. Att odla och bevara sådana här områden utgör också ett intresse för många. Det förekommer, men i liten utsträckning, särskilda satsningar, utbildningar och hembygdsföreningar, som levandegör traditionell ängshävd och lieslåtter. Det är äldre tiders bruk av att slå och bärga gräs för djurfoder. Det innebär både att hålla kunskaperna om kulturarvet levande och att hålla marker öppna och gynna olika arter. Flera former av bruk av mark, skog och grödor har traditionellt ursprung och är värdefulla som kulturuttryck idag. Barn och ungdomar bör få möjlighet att ta del av odling och skötsel av grödor, bönders verksamhet och äldre tiders brukningsformer.

Amatörodling och professionell odling är båda av stor vikt. Vi värnar böndernas produktion av kött, mejerivaror och grödor. Det är livsnödvändigt för våra dagliga livsmedel, för konkurrenskraft för svenska livsmedel och ur beredskapssynpunkt.

Precis som med odling är många är intresserade av matlagning. Även traditionella rätter, mathögtider och att utveckla sina kunskaper i köket. Mattraditioner och matkultur i regionen har en viktig plats. Den kända hushållerskan och författaren Kajsa Warg, född alldeles i början av 1700-talet Örebro gav ut kokboken *Hjelpreda i hushållningen för unga Fruentimber*. I modern tid har Carl Jan Granqvist varit viktig för regionen och matkulturen genom exempelvis Restauranghögskolan i Grythyttan. Den svenska husmanskosten, ett kulturarv, går att utveckla till en ny tids möjligheter och krav. Den utbildning som bedrivs vid restauranghögskolan i Grythyttan har ett starkt fokus på användning av inhemska råvaror. Det vore positivt om det kokboks-museum som tidigare funnits i Grythyttan, återöppnas.

Vi har restaurangskolan på Virginska och flera möjligheter finns för utbildning om mat. Flera livsmedelinriktade företag härstammar från vårt geografiska område och här finns flera gårdsbutiker. Många av dessa saluför traditionella livsmedel. Det finns en omfattande inriktning på mattradition i vårt område. Matkulturen i regionen ska värnas och föras vidare genom att stödja olika kulturella former för detta. Vi vill bevara en svensk matkultur som bygger på inhemsk produktion och odling av livsmedel. I flera sammanhang får barn och ungdomar prova på och ägna sig åt matlagning, inte minst ingår det i skolans hemkunskap. Det vore positivt om de fick mer kunskaper om historia och lokalhistoria kring matlagning, rätter, recept och råvaror, vad som odlats i vårt län och hur matkulturen utvecklats.

- **Fler möjligheter bör skapas för människor att få lära sig både äldre tiders bruk av mark, grödor och odling samt matlagning, kommunen bör skapa sådana aktiviteter, seminarier, prova-på-tillfällen och besök på lantgårdar tillsammans med ämneskunniga och berörda föreningar.**
- **Barn och ungdomar bör få möjlighet att lära sig om jordbruk, odling, markbruk och äldre tiders bruk, skolan bör för detta skapa aktiviteter och samverka med bönder och hembygdsföreningar.**
- **Befintliga utbildningar, både den ordinarie skolan för barn och riktad och högre utbildning inom livsmedel och matlagning bör ge mer av mathistoria, livsmedelstradition och lokal matkultur kopplat till utbildningen.**

4.8 Motorsport och bilintresse

Motorintresset och utbudet av motorsport i regionen är mycket stort. Länet har fostrat flera världsstjärnor. Det finns dragracing i Lindesberg och banracing i Karlskoga där det klassiska kanonloppet går av stapeln i samband med Karlskoga motorsportvecka. Under veckan arrangeras även cruising med veteranbilar vilket även arrangeras i Askersund, Örebro och Lindesberg vid olika tillfällen. I Sannahed finns speedway på högsta nivå.

Det finns en stor bredd på motorevenemang i vår region som lockar mycket publik och många ser fram emot kommande säsong. Det är riskabelt om utövandet av motorintresset motarbetas. När det gäller miljöintressen behöver det samverka med andra intressen såsom motorsportsintresse. Det behöver finnas anläggningar och platser för utövande av motorsport. Motorevenemang ska ha ett självklart utrymme även i fortsättningen. Ungdomar och vuxna ska ha möjlighet till det här fritidsintresset och framtidens racerförare ska kunna fostras i vår region. Partiet stödjer även motorevenemang genom SD Motor.

- Förutsättningar bör ges för att upprätthålla traditionen med framstående personer inom motorsporten härstammande från vårt län.
- Anläggningar och platser för motorsport och bilevenemang bör värnas och tillgängliggöras.
- Bil- och motorsportintresset ska värnas och inte motarbetas av andra intressen såsom miljöintressen, det är av vikt med hänsyn mellan olika intressen.
- Bil- och motorsportintresse bör lyftas fram och SD stöttar sådant exempelvis genom organisationen SD Motor.

4.9 Musik

Musiken betyder mycket för både utövare och åhörare och många människor är verksamma inom musik på olika sätt. Musik bör vara tillgänglig för alla i någon form. Även professionell musikutövning bör gynnas.

Barn och ungdomar ska ha möjlighet att prova på musikutövning och musikaliska arrangemang riktade till alla medborgare bör gynnas. Den ordinarie skolan och annan form för utbildning är viktig för att barn och unga ska få kännedom om musik, musikhistoria och att pröva på musikutövning.

I regionen finns exempelvis länsmusiken, många lokala band och arrangemang såsom festivaler Folkmusikfesten "Folk at heart" och "Live at heart". Folkmusik med ursprung i andra länder utgör tillsammans med den svenska musiktraditionen en omistlig del av vårt nationella kulturarv.

Folk at Heart drivs av en lokal förening för kulturutveckling, samarbetspartner är Kulturens bildningsverksamhet, ett studieförbund för kulturutövare. I ett tidigare arrangemang i Örebro bidrog även en större hotellkedja med lokaler för uppträdanden och rabatterade priser på övernattningar.

Denna form av samverkan och utbyten där flera parter vinner på samverkan, är intressant för kulturområdet. Flera former för samverkan och finansiering bör man titta på för att möjliggöra kulturella aktiviteter och evenemang.

Ett annat exempel på initiativ från civilsamhället är när en av Örebros restauranger överlåter sin "öppna scen" till lokala artister för uppträdanden och konserter. Flera nya och spännande artister inleder sin karriär från denna "öppna" underhållningsscen.

- **Utveckla området musik i den ordinarie skolan med exempelvis samverkan med musikverksamma och att bjuda in musiker till skolan, för att barn ska få ytterligare koppling till det musikaliska området.**
- **Gynna ytterligare musikaliska evenemang genom samverkan mellan kommunen, civilsamhället och näringslivet.**
- **Koppla samman olika event och satsningar med det musikaliska området, exempelvis genom att kombinera konstevenemang med musik och musikalisk verksamhet.**
- **Arbeta aktivt med att finna flera former för samverkan och finansiering för att vidmakthålla en levande musikverksamhet.**

4.10 Hästverksamhet och hästsport

Svensk rid- och körsport och hästintresse har lång tradition i den svenska kulturen och är betydelsefull för många. Den bidrar till en levande och livskraftig landsbygd, är en av de största idrotterna, skapar arbetstillfällen, är den största sporten för funktionsnedsatta samt motverkar psykisk ohälsa. Den värnar våra inhemska hästraser, värnar kulturen och kunskapen kring jord- och skogsbruk med häst enligt gamla svenska traditioner, den ger positiv uppmärksamhet till Sverige som hästnation inom föreningskultur, sport och kulturmiljö.

Ridsporten är en av Sveriges största sporter och hästintresset är stort hos många, där alla deltar på lika villkor. Den svenska föreningsstrukturen inom framför allt ridskolornas verksamhet är unik i världen och ridskolan ger mycket, såsom gemenskap mellan människor och människor och djur, bidrar till hälsa och meningsfull fritid samt många arbetstillfällen. Både yrkesverksamma och ideella krafter håller ridskolor, travskolor och föreningar levande. Travskolorna är färre än ridskolorna, dessa verksamheter bör kunna samordnas i högre grad.

Sverige är bland de främsta länderna i världen när det kommer till hoppning, dressyr, fälttävlan, körning och travsport. Exempelvis så är Sverige ett av få länder som kvalar in lag till alla ridsportgrenar i OS; fälttävlan, dressyr och hoppning. Under de senaste åren har svenska ryttare plockat många mästerskapsmedaljer och även avlöst varandra med att vara i topp på världsrankingen i hoppning.

Det är viktigt att upprätthålla traditionen av hög klass när det gäller hästhållning, avel, uppfödning och samspel med hästar. Svenska ryttare och kuskar ska även i

fortsättningen kunna rida, köra och tävla på svenskfödda hästar som har vuxit upp på svenska marker, ätit närodlat foder samt skötts enligt svenska djurskyddslag. Det ska finnas välutbildade hovslagare samt tillgång till veterinärer i fält dygnet runt. Hästarnas välfärd är viktigt, från uppfödning till tävling, under hela hästens liv.

Det finns många vinster med att gynna hästnäringen och att upprätthålla intresse och kultur kring hästverksamhet. Att använda häst och äldre redskap för småskaligt bruk av skog och mark bidrar till att bevara ett kulturarv som annars riskerar att dö ut. Djuren hjälper även till med att hålla landskapet öppet. Oanvända äldre vägar och banvallar av kulturhistoriskt värde vinner på att användas för ridvägar. Kommuner bör underlätta för hästintresserade att ha tillgång till bra och säkra ridvägar samt underlätta för invånarna att bygga och utveckla hästgårdar.

Ridskolor och ridanläggningar ska få stöttning att funktionsanpassa och tillgängliggöra sin verksamhet för alla. Ridanläggningarnas faciliteter bör likställas med andra sporthallars och bör även ses som fritids/ungdomsgårdar. Det är bra att ridsporten används i allt högre grad inom friskvården och att friskvårdsbidraget innefattar ridning och körning.

- **Förstärk traditionen av svensk föreningsverksamhet, hästsport, avel och uppfödning.**
- **Värna om och förbättra det svenska djurskyddet ytterligare. Veterinärer i fält ska finnas tillgängliga dygnet runt och det behövs fler utbildade hovslagare.**
- **Verksamhet i travskolor och ridskolor bör samordnas i högre grad för att möjliggöra synergieffekter mellan dessa verksamheter.**
- **Främja användningen av hästar och äldre redskap i småskalig mark- och skogsskötsel för att upprätthålla kulturen på detta område.**
- **Använd äldre stigar och vägar som rid- och körvägar, underlätta byggande och utveckling av hästgårdar för att främja hästhållningen i kommunerna.**
- **Stötta rid/travskolor till att anpassas till alla, med tanke på både människornas och hästarnas välmående, använd hästverksamheter som ungdomsgårdar.**

4.11 Konst och hantverk

Konst är viktigt och möjliggör människans kreativa förmåga och intresse. Det är tolkningsbart vad som är konst. Generellt kan sägas att den omfattar en mängd olika medier såsom måleri, skulptur, fotografi, även musik och film. Uppfattningen om konst varierar från person till person, från tid till tid, från kultur till kultur. Konst är ett betydligt större område än vad man ofta pratar om. Förhållningssättet till konst idag är många gånger att det betraktas som nyskapande, någonting som endast finns här och nu, att det ska vara provocerande och modernt.

Konst är långt ifrån färskvara. Människor har långt före oss framställt konstverk. Vi menar att det är mycket viktigt att lyfta fram, respektera och bevara detta. Man behöver ta fasta på kulturhistoriska verk, lokalt förankrad konst och visa magasinerad konst.

När det gäller konstevenemang såsom OpenArt och Konst på hög, bör det finnas med i riktlinjer för dessa evenemang att även lokal förankring i konstverk och hos utövande konstnärer bör ges större utrymme. OpenArt är omtyckt, viktigt och bra, inte minst kopplat till turismen där synergieffekter uppnås mellan besökare ser på konst och samtidigt vill bo och äta i Örebro. Det finns fler konstevenemang i länet vilket är positivt.

Ett populärt arrangemang i vårt land är vårsalongerna. I Örebro saknas detta. Det är en brist eftersom en vårsalong blir lokalt förankrad och ofta ger ett folkligt och bredare intryck. Detta väcker intresse hos människor som kanske aldrig går på salong i vanliga fall. Det skapar intresse för människor att besöka gallerier och utställningar.

Medborgare ska få större och bättre möjligheter att påverka när det gäller hur det offentliga rummet utsmyckas samt vilken konst som köps in. Med tanke på att förutsättningarna är olika för olika grupper och personer, behöver hänsyn tas till att skapa enkla sätt att medverka i påverkan, såsom digital röstning via kommunens hemsida och möjlighet till synpunktsinlämning på bibliotek, kommunhuset och kulturhus.

Konst kan få provocera i konsthallar. Men offentlig utsmyckning och offentlig konst är någonting annat – den ska passa alla. Därför får den inte innehålla det som kan väcka anstöt, såsom uttryck av våld, terrorism, droger eller sexuell anspelning som går över gränsen för det som kan sägas anstötligt.

Vi ställer oss emot en procentregeln. Den innebär att en procent av byggkostnaderna vid ny, om och tillbyggnationer, går till bygnadsanknuten konst. Med en sådan regel kan det bli så att man tittar på konst efter summan man har i stället för att titta på vad man har för behov.

Området hantverk och konsthantverk är också en viktig kulturell del. I många fall samspelar hantverk och konst. Många människor ägnar sig själva eller i samhörighet med andra åt hantverk av olika slag. Det kan vara allt från snickeri, till sömnad, virkning och stickning, papperstillverkning och slöjd för att nämna några exempel.

Flera föreningar driver hantverksverksamhet, även i vissa fall kopplat till hembygdsföreningar. Som på flera andra områden har skolverksamhet, barn och unga kommit allt för långt bort från hantverken. Detta behöver gynnas mer för att barn ska få med sig både kulturarvet som olika hantverk utgör del av och för att ges möjlighet till värdefull fritid.

- Den tidigare utförda och idag ofta bortglömda konsten måste få upprättelse: lyft fram kulturhistoriska verk, lokalt förankrad konst och visa magasinerad konst.
- Riktlinjerna för OpenArt bör innehålla att lokal och regional förankring i konstverk och hos utövande konstnärer ska utgöra en viss andel.
- Utforma konkreta och lättillgängliga metoder för att medborgarna ska få rösta och lämna synpunkter på vilken konst som köps in, hur det offentliga rummet ska utsmyckas samt hur arkitekturen i kommunerna ska se ut.
- Offentlig konst och utsmyckning ska passa alla och får inte väcka anstöt. Uttryck för exempelvis våld, terrorism, droger och sexuell anspelning som går över gränsen ska inte finnas i det offentliga rummet eller inom den offentliga utsmyckningen.
- Enprocentregeln ska tas bort.
- Fler former av pedagogisk verksamhet och samverkan mellan föreningar och skola bör hittas för att barn och unga ska ges möjlighet till hantverk och konsthantverk.

4.12 Film

Film fångar stort intresse hos många människor, kanske framför allt att se film. I Örebro län finns både professionellt arbete med film, frilansande och bioografer för visning av film samt viss utbildningsverksamhet på gymnasiets medieprogram samt på Örebro universitet. Både konstnärlig film och andra slag av film förekommer. Bioograferna är föreningsdrivna, privata och ett par av dem drivs av en kommun respektive av ett kommunalt bolag.

Filmen har liksom många andra områden genomgått snabb teknisk utveckling genom den ökade digitaliseringen. Det ställer krav på stödfunktioner och utbildningars ständiga uppdateringar och utveckling. Unga personer lever i hög grad i en digital kultur och värld där film är lättillgänglig. Det gör att filmens värld kan introduceras för unga som genom de andra digitala sammanhang de visas i, enkelt kan få intresse.

Det behövs förbättringar för små bioografer att kunna driva verksamhet, särskilt i mindre orter. Det skulle ge fler invånare möjlighet att se film och att träffa filmintresserade personer.

Barn och ungdomars större möjligheter till utbildning i filmande och manusskrivande är värdefulla för en livskraftig filmkultur. Arbetet bör stärkas kring arbete med film i skolor, främja visningsverksamhet och att stötta enskilda filmare och filmbranschens utveckling.

Aktiviteter och besök hos filmskapare och föreningar inom filmverksamhet för barn och unga genom skolan är ytterligare saker som kan främja området film och människors ökade tillgång till detta.

Att skapa ytterligare mötesplatser och nätverk kring filmverksamhet kan ytterligare öka intresset hos unga personer och stärka den professionella filmverksamheten. Kommuner och regionen skulle ytterligare kunna stötta filmkulturen och branschen genom att ordna eller stötta arrangemang av exempelvis föredrag i anslutning till filmvisning eller på bioografer. Stöttning skulle också kunna ske genom att marknadsföra de utbildningar som finns i länet och den film och filmrelaterade aktiviteter som utvecklas i länet.

- **Öka insatserna genom kommuner och regionen i samverkan med verksamma inom filmbranschen och filmverksamhet, att ge barn och unga möjlighet att prova på filmande och manusskrivande samt andra tekniska delar inom filmproduktion.**
- **Hitta former för att utöka filmrelaterade aktiviteter såsom filmskapande och manusskrivande i skolor och skapa möjligheter till besök för skolelever, hos filmverksamma och hos filmintresserade föreningar.**
- **Hitta nya sätt att stötta små bioografer i mindre orter.**
- **Hitta nya sätt att använda bioograferna, exempelvis med att sända visningar av länets musik, konserter och teater.**
- **Skapa mötesplatser och nätverk kring filmverksamhet för att stärka den professionella filmverksamheten.**
- **Skapa fler evenemang, såsom föredrag, kopplat till filmvisning och på bioografer.**
- **Marknadsför filmrelaterade utbildningar i länet i högre grad.**

4.13 Teater

Teater utgör en del av grundpelaren inom kulturen. Teater har upplyst och även berört människor i tusentals år. Huvudriktningar för teater i länet bör vara tillgänglighet för alla på något sätt, att lärande ska främjas genom teater samt även att vår historia och kulturhistoria ska tas hänsyn till inom teatern. Även den lokala förankringen är positiv. Exempelvis är det positivt om teatrar har med klassiska verk, svenska och nordiska samt europeiska verk och verk med lokal förankring i repertoaren. Repertoaren bör inte vara för smal eller passa för få eller små målgrupper.

Kultur behöver få större spridning och intressera fler, inriktningen kan behöva breddas. Det ska vara upp till betraktaren att fritt tolka in det som spelas på scenen. Både vuxna och barn behöver på ett lättillgängligt sätt kunna ta del av teater. Positivt kan vara föreställningar som passar både barn och vuxna, vilket förenar och ger mervärde. Eftersom samhället i hög grad är digitaliserat, är barnteater något som bör lyftas fram och som det bör finnas mer av. Det främjar och utvecklar barns inläring, kreativitet och fantasi samt lust till eget skapande.

Det är positivt med teaterföreställningar på förskolor och skolor samt på bibliotek, det gäller även samverkan och teater i olika sammanhang och på olika platser. Kommuner och regionen bör samarbeta med civilsamhället och föreningslivet, exempelvis hembygdsföreningar och folkparker, för att gynna teater och sprida möjligheterna till föreställningar på olika lokala platser i länet. Teater är inte alltid självbärande. Efter covid19-pandemin har teatrar haft det extra svårt att få tillbaka delar av sin tidigare publik. Både professionella teatergrupper, men även amatörteatergrupper ska ha en plats. Finansiering genom stöd behöver ha en bra fördelning så att även amatörteater främjas.

- Högre tillgänglighet för teater för alla i hela länet bör eftersträvas.
- Repertoaren bör passa många människor och ha bredd.
- Lärande, historia och kulturhistoria bör ges en större plats i repertoaren än idag.
- Klassiska verk inom vår kulturfär samt lokala verk bör ges större utrymme inom teatern.
- Barnteater bör främjas.
- Samverkan mellan regionen, kommuner och civilsamhället för ökad tillgång till teater lokalt är positivt.
- Stor hänsyn tas till amatörteatergrupper när det gäller finansiellt stöd och främjande åtgärder.

4.14 Dans

Dans är en sällskapsform, kulturform, motionsform samt förekommer även som tävlingsform. Flera dans-lag och föreningar bedriver dans, prova-på-verksamhet och kurser för de som är intresserade. Det görs bland annat genom bildningsförbund och föreningar. Även utbildning i dans finns, exempelvis på flera gymnasieskolor. Dans är i hög grad en folklig kultur.

Dans i folkparkerna är troligen en av de former som i hög grad för vidare en folklig svensk dans- och mötesform mellan människor. En del folkparker har lagts ned, men de folkparker som finns kvar i vårt län är värda att stötta.

De levandegör en svensk kulturform för träffar mellan människor, att upprätthålla dans och musik, det är en stärkande form för små samhällen på mindre orter där det i andra fall kan vara svårt att hålla liv i andra kulturaktiviteter. Det innebär att levandegöra landsbygden.

Flera av folkparkerna utgör också kulturmiljö. Svensk folkdans är något som många idag endast känner till som ett inslag på midsommaraftonens firande, med folkdansuppvisning kring midsommarstången.

Traditionen inom svensk dans, musik och vistradition samt folkdräkt förs vidare genom aktiviteter inom den svenska folkdansen. Folkdanslagen är viktiga kulturbärare av kulturdelar som glömts bort hos många personer eller är okända. Här spelar hembygdsföreningar, folkdanslag och skolan en avgörande roll föra att delge barn och unga kännedom.

- **Stötta folkparkerna och hitta former för att kunna bevara dem som mötesplatser, för sällskapsdans och musik, för annan verksamhet samt för att bevara de kulturmiljöer som de innebär.**
- **Skapa former för att lyfta fram den svenska folkdansen mer frekvent inom skolan, genom prova-på-aktiviteter för barn och unga och genom att bjuda in folkdanslag till skolor.**
- **Erbjud aktiviteter för alla, genom kommuner tillsammans med folkdanslag och andra civilsamhällesaktörer.**

4.15 3D grafik och spelkultur

3D grafik och dataspel är numera en av Sveriges största underhållningsexporter. Vi är ett av de ledande länderna i hela världen på området. Dataspel fångar mer intresse än film. Spelkulturen är viktig för många barn, unga, unga vuxna och även vuxna.

3D design är en gränslös konstform för kreativt skapande. Att ägna sig åt skapande med 3D-grafik kan göras av alla, på amatörnivå eller professionellt. 3D-grafiker är ett omfattande begrepp, man kan verka inom animation, bild- och materialskapande, värld-objekt- och karaktärsskapande eller agera teknisk länk

mellan grafik och programmering. Anledningarna till att många människor, inte minst barn, har så stort intresse för 3D grafik är att det innebär en värld av upptäckande och möjligheter. Även att identifiera sig med denna värld, att hitta något nytt, utmaningar, möjligheter att delta och att själv agera och skapa. Det kan leda till en kreativ syn på omgivningen och en vilja till eget skapande med ny teknik.

I Örebro län saknas utbildningar inom genren, med undantag av gymnasielinjen LBS med särskild inriktning mot spelutveckling och spelgrafik. Det borde skapas förutsättningar för olika typer av utbildningar inom området och för olika åldersgrupper. Det finns möjligheter genom Örebro läns storlek och tillväxt och att vi har ett välutvecklat universitet, som mycket väl senare skulle kunna svara upp med högre utbildningar. Då behöver det finnas en grund hos de yngre åldrarna.

Här kan den kommunala kulturskolan spela en viktig roll, där barn och ungdomar kan få chansen att prova på 3D grafiken med modellering, texturer och material. Man kan även tänka sig prova-på- och korttidskurser. Här skulle även äldre ungdomar kunna vara en tillgång i handledning. Det råder (2023) stor lärarbrist inom 3D grafiken. De högre utbildningarna finns få platser i Sverige. Länet bör arbeta för etablering av den lärarkategorin inför framtiden.

Elektronisk sport är ett samlingsbegrepp för spel och tävlingar som utförs på datorer, spelkonsoler, telefoner och surfplattor där olika sorters digitala spel spelas.

Det kan göras enskilt eller gemensamt med andra. Tävlingar sker via internet, lokala nätverk, LAN eller att man samsas vid samma dator eller konsol.

En stor del av befolkningen, 80 procent (2023), spelar digitala spel i någon form, en stor andel är barn och ungdom. Spelande benämns som kulturutövning i statistiken av myndigheter. Battlefield, Minecraft och Candy Crush Saga är bara några av internationellt framgångsrika spel som härstammar från Sverige. Den svenska spelindustrin är en stark kraft, den bidrar till utveckling och möjligheter samt skapar nya arbetstillfällen.

E-sport kan ha många fördelar förutom att det är roligt och underhållande. Det kan utveckla kritiskt tänkande, analysförmåga och problemlösningsförmåga. Det kan också fungera för att hantera stress. E-sporten är en bred modern kultur hos framför allt unga. Den behöver lyftas upp i länet. Det kan vara positivt med inrättande av stipendium inom e-sporten

- Skapa förutsättningar för utbildning i 3D-grafik, för barn och unga genom kulturskolan och i flera former såsom kort-kurser.
- Involvera ungdomar i att delta i kurser och handledning om 3D.
- Skapa förutsättningar för att etablera högre utbildning inom 3D-grafik.
- Undersök möjligheterna till att inrätta stipendier för e-sport i kategorierna: individuellt utövande, lag/team utövande, innovation/utveckling av spel.

5. Slutord

Det finns många kulturformer, fler än de som tas upp här. Områden som berörs i dokumentet är några exempel från det omfattande kulturfält vilka utgör stort intresse för många människor. Kulturformer som intresserar färre personer är också av vikt, allt ryms dock inte här.

Sverigedemokraternas kulturprogram är under ständig utveckling med utgångspunkt i våra grundläggande värderingar och i vår politik.